

KOGUMIK TÖÖTURU-UURINGUIST EESTIS

**Labour Market Research in Estonia
Papers of the Research Seminar
Tallinn, May 9, 2003
Eesti Pank 2004**

9. mail 2003 toimus Tallinnas seminar "Tööturu-uuringud Eestis". Selle korraldas Eesti Pank ja osalejaid oli paljudest Eesti teadusasutustest. Peatselt ilmub ka selle seminari artiklikogumik, mida saab lugeda raamatukogudes ja Eesti Panga kodulehel¹.

Seminari eesmärk oli anda ülevaade Eestis korraldatud tööturu-uuringuid. Kokku tutvustati kuue uurimistöö tulemusi. Tegemist oli tööturu empiiriliste analüüsidega, millest enamiku puhul oli kasutatud ökonomeetrilisi analüüsimeetodeid ja Eesti tööjõu-uuringute

mikroandmeid. Pikaajalise töötuse analüüsimiseks rakendati Eestis seni tööturu analüüsimisel vähe rakendatud kvalitatiivset meetodit – fookusgruppide ja juhtumuringut. Alljärgnevalt lühike ülevaade nimetatud kogumiku artikleist, mida seminaril ettekandeis tutvustati.

Raul Eametsa Balti riikide tööturu kohandumist analüüsiv uurimus käsitleb 1998. aasta Vene kriisi mõju tööjõuvoogudele. Uurimuses analüüsitakse tööturu ühest seisundist teise (näiteks töötusest hõivesse) liikumise tõenäosust. Kasutatud on andmeid aastaist 1997–2000. Selgub, et Vene kriis mõjus Balti riikidele erinevalt. Eestis näiteks aeglustus töötuse vähenemine, Lätis aga suurenes mitteaktiivsete inimeste hulk. Artiklis peetakse selle üheks võimalikuks selgituseks Läti tööpuuduse kõrgemat taset enne majandusšokki,

mistõttu šoki tulemusena suur osa töötuid kaotas lootuse leida töö ja muutus tööturul mitteaktiivseks.

Raul Eametsa ja Epp Kallaste artiklis analüüsitakse ametiühingute mõju Eesti tööturule. Hinnatakse ametiühingute kauplemisjõudu, võttes aluseks ametiühingu ja üksikisiku tasandil kaubeldava palga erinevuse. Töös on kasutatud 1999. aasta Eesti tööjõu-uuringu andmeid. Jõutakse järeldusele, et Eestis ei ole ametiühinguil piisavalt mõjujõudu, saavutamaks suuremat palka, kui seda suudab üksikisik. Tõdetakse, et sellist tulemust võis oodata, kui arvestada ametiühinguliikmete väikest arvu.

¹ Kogumik on avaldatud ka keskpanga veebilehel, mille aadress on <http://www.eestipank.info>

Marit Hinnosaare ja Tairi Rõõmu artiklis analüüsitakse alampalga mõju tööturule. Töös on kasutatud Eesti tööjõu-uuringu andmeid aastaist 1995–2000. Läbiviidud empiirilises uuringus hinnati alampalga tõstmise mõju erinevate palgagruppide lõikes, kasutades selleks Heckmani valikumudelit. Analüüsi tulemuste kohaselt vähendas alampalga tõstmine nende töötajate hõivet, kelle palka tööandjad alampalga muutumise tagajärjel pidid tõstma. Teiste palgagruppide hõivele (kaasa arvatud need töötajad, kelle palgad jäid vaatlusalusel perioodil kehtivast alampalgast madalamaks) alampalga tõus statistiliselt olulist mõju ei avaldanud. Lisaks sellele leiti töös, et alampalga reaalkäärtuse tõus viis 90. aastate teisel poolel varimajanduse süvenemiseni – sellega kaasnes nende töötajate osakaalu suurenemine, kelle palk jäid kehtestatud alampalga tasemest allapoole.

Reservatsioonipalka, töötamise intensiivsust ja sotsiaaltoetuste mõju tööturul analüüsitakse **Marit Hinnosaare** artiklis. Vaatluse all on aastad 1997–2000 ja hinnatud on sotsiaaltoetuste mõju reservatsioonipalgale, töötamise intensiivsusele ning nende kaudu töö leidmise tõenäosusele. Uurimuses leiti, et töötushüvitis ja toimetulekutoetus ei mõjuta reservatsioonipalka, küll aga vähendavad need töötuse töötamise intensiivsust, pikendades seeläbi töötuse perioodi.

Reelika Leetmaa ja Andres Võrk analüüsivad aktiivse tööpoliitika (tööturukoolitus, tööturutoetus töötule ja tööandjale) tulemuslikkust Eestis. Töös on kasutatud Tööturuameti registri ning Statistikaameti 2002. aasta töötute järelküsitluse andmeid, mis võimaldasid jälgida inimeste tööturuseisundit 2000.–2002. aastani. Artiklis analüüsitakse, kas aktiivse tööpoliitika programmides osalemine suurendas hilisemat töötamise tõenäosust ja palka. Kasutatud on lineaarset regressioonanalüüsi ja statistilist sobitamist². Töös jõutakse järeldusele, et osalemine aktiivse tööpoliitika programmides suurendas hilisemat töötamise tõenäosust, kuid see ei avaldanud mõju töötavate inimeste palgale.

Urve Venesaar ja Mai Luuk analüüsivad pikaajalist töötust. Töös on kasutatud kvalitatiivuuringut, mille käigus viidi läbi 15 juhtumuuringut ja 16 fookusgruppide uuringut, selgitamaks pikaajalise töötuse olemust, põhjusi ning pikaajaliselt töötute tööturule tagasitoomise võimalusi. Jõutakse järeldusele, et pikaajaliselt töötute tööturule tagasitoomiseks ja ka pikaajalise töötuse ennetamiseks oleks vaja suurendada aktiivsete tööturumeetmete mahtu ning tõsta tööturu infosüsteemi efektiivsust. Lisaks leitakse, et parimaid tulemusi annaks töötute puhul individuaalse tegevusstrateegia rakendamine.

Marit Hinnosaar

² *Propensity score matching.*